

PROPUNERE LEGISLATIVĂ

privind instituirea răspunderii juridice a guvernanților pentru fapte administrative care produc prejudicii materiale sau morale statului român

Această propunere legislativă a fost redactată în conformitate cu cerințele Ghidului Consiliului Legislativ privind elaborarea actelor normative, respectând prevederile Legii nr. 24/2000 privind normele de tehnică legislativă. Este însoțită de o expunere de motive și urmează a fi depusă spre avizare.

EXPUNERE DE MOTIVE

România traversează, de peste trei decenii, o criză cronicizată de încredere între cetățean și stat. Un element central al acestei crize îl constituie **lipsa totală de răspundere juridică a celor aflați la conducerea treburilor publice**. Guvernanți, miniștri, parlamentari, prefecți sau primari pot semna contracte păguboase, pot iniția măsuri administrative catastrofale sau pot ignora obligații fundamentale față de patrimoniu, mediu, populație – fără a suporta vreo consecință reală. Singura sancțiune posibilă rămâne, în cel mai bun caz, de natură electorală, și aceea rareori funcțională.

Prin această inițiativă cetățenească, se propune **instituirea unei răspunderi juridice clare, directe și sancționabile pentru faptele administrative** ce produc prejudicii statului român – nu doar de natură economică, ci și culturală, morală, identitară și istorică.

Legea urmărește:

- să încurajeze **decizii administrative fundamentate pe interes public real**, nu pe interese personale sau partinice;
- să descurajeze, prin teama de sancțiuni, promovarea unor acte normative sau contracte nocive;
- să repună în centrul actului de guvernare **principiul responsabilității directe**;
- să creeze o cultură a transparenței și responsabilității juridice pentru semnatarii deciziilor administrative;
- să ofere un **cadru procedural pentru constatarea prejudiciilor simbolice, morale și identitare** – în prezent complet ignorate în dreptul administrativ român.

Legea se bazează pe dispozițiile Constituției României (art. 1 alin. 3 și 5; art. 74 privind inițiativa legislativă), pe practica europeană privind răspunderea funcționarilor și pe nevoia acută de reformă morală a statului.

Ea **nu produce efecte retroactive**, respectă separația puterilor în stat și lasă Justiției rolul de a stabili culpabilitatea, oferindu-i doar un **instrument normativ suplimentar**. În paralel, se cere ca aceste cauze să fie **judicate în regim de urgență**, pentru a împiedica tergiversarea și protejarea abuzatorilor în funcție.

Legea nu presupune înființarea unei noi instituții, dar autorizează orice cetățean sau ONG să sesizeze instanțele. Se creează, totodată, cadrul pentru o **listă publică a persoanelor sancționate**, pentru transparență și educație civică.

În contextul în care pierdem masiv resurse, identitate, coerență istorică și respect de sine, această lege este **prima inițiativă cetățenească care transformă democrația participativă într-un mecanism de justiție funcțională**.

TEXTUL INTEGRAL AL LEGII

Lege privind instituirea răspunderii juridice, materiale și morale a persoanelor cu funcții de decizie publică pentru fapte administrative care produc prejudicii statului român

Parlamentul României adoptă prezenta lege:

Articolul 1 – Suveranitatea și responsabilitatea

(1) Suveranitatea națională aparține poporului român, care o exercită prin reprezentanții săi aleși și prin forme de democrație directă.

(2) Orice persoană aleasă sau numită într-o funcție publică de decizie este responsabilă juridic, moral și material pentru faptele administrative pe care le adoptă sau semnează în numele statului.

Articolul 2 – Domeniul de aplicare

(1) Prezenta lege se aplică tuturor persoanelor cu funcție de demnitate publică:

Președinte al României, membri ai Guvernului, parlamentari, conducători ai instituțiilor autonome, prefecți, primari și alte persoane care exercită autoritate publică în numele statului român.

(2) Se aplică actelor administrative cu caracter normativ sau individual care generează consecințe asupra bugetului, patrimoniului sau interesului public general.

(3) Persoanele prevăzute la aliniatul (1), care adoptă sau inițiază acte administrative (hotărâri, OUG, OG, ordine) **în afara cadrului legal** sau contrar deciziilor CCR, **răspund civil, penal și administrativ**, după caz.

Articolul 3 – Tipuri de prejudicii publice sancționabile

(1) Se consideră prejudiciu public orice efect negativ produs statului român ca urmare a unei decizii administrative iresponsabile, dovedite ca fiind adoptate cu rea-credință, neglijență gravă sau în dispreț față de interesul public.

(2) Sunt incluse, dar nu limitate la:

a) **Prejudiciul material**, constând în:

1. pierderi financiare directe la bugetul de stat sau local,
2. contracte păguboase,
3. alocarea nejustificată sau ilegală a fondurilor publice,
4. achiziții inutile sau supraevaluate,
5. **înstrăinarea ilegală sau iresponsabilă a resurselor naturale**, terenurilor, activelor sau companiilor de interes strategic,
6. **pierderea sau degradarea patrimoniului public**, inclusiv monumente istorice, infrastructură sau resurse naționale.

b) **Prejudiciul moral și identitar**, constând în orice acțiune, inacțiune sau decizie administrativă care:

1. afectează negativ **coerența, continuitatea sau fundamentul cultural și istoric** al națiunii române;
2. conduce la ștergerea, falsificarea, înlocuirea, ocultarea sau degradarea **simbolurilor naționale, eroilor naționali, monumentelor istorice, evenimentelor fondatoare, sărbătorilor naționale sau personalităților canonice ale istoriei naționale;**
3. promovează prin forță administrativă, presiune instituțională sau prin instrumente de educație, cultură și comunicare **valori, ideologii sau comportamente care contravin sistemului de valori al majorității populației, așa cum este definit prin Constituție, tradiție, referendumuri sau doctrine asumate public;**
4. încalcă sau relativizează caracterul național, suveran, unitar și indivizibil al statului român, fie prin **acțiuni de dezinstituționalizare, de regionalizare mascată, de promovare a multiculturalismului anti-național**, sau de **delegare abuzivă a suveranității către entități internaționale fără consultarea poporului;**
5. cauzează **traume simbolice colective**, cum ar fi înlocuirea limbii române în instituții publice, batjocorirea religiei majoritare în spațiul public, îndepărtarea busturilor și statuilor, redenumirea străzilor sau falsificarea manualelor de istorie;

6. produce **rupturi în legătura firească dintre cetățean și țară**, dintre trecut și prezent, prin eliminarea elementelor care fundamentează mândria națională, coeziunea socială și educația patriotică a tinerei generații.

Prejudiciul moral se consideră dovedit atunci când:

- există **acte administrative, contracte sau ordine publice** care determină astfel de efecte, chiar dacă nu au produs prejudiciu financiar imediat;
- există **reacție publică negativă documentată** (petiții, proteste, articole, sesizări);
- este constatat de **specialiști în istorie, patrimoniu, cultură, drept constituțional, sociologie** sau alte discipline relevante;
- se poate proba prin **compararea situației de dinainte și după actul administrativ**, în raport cu interesul public majoritar, prevăzut în Constituție sau legi organice.

Articolul 4 – Răspunderea individuală

(1) Răspunderea aparține persoanei care a semnat, avizat sau emis actul administrativ ori a inițiat adoptarea sa, indiferent de avizele intermediare.

(2) Nu poate fi invocat votul colectiv sau apartenența la un partid drept exonerare de responsabilitate.

Articolul 5 - Obligația publicării deciziilor

Toate deciziile luate în cadrul guvernului, ministerelor, instituțiilor publice sau agențiilor aflate sub autoritate guvernamentală trebuie publicate integral în termen de 72 ore pe site-ul instituției, cu menționarea autorului responsabil. Nerespectarea acestui termen se sancționează cu amenzi administrative între 5.000–50.000 lei, aplicate directorului instituției.

Articolul 6 – Monitor public național

Se înființează platforma LEGEA-ROMÂNIEI.RO, administrată de Ministerul Justiției, pe care se publică:

1. deciziile Curții Constituționale,
2. toate OUG-urile în vigoare,
3. listele persoanelor sancționate pentru încălcări legislative,
4. sesizările oficiale ale cetățenilor privind nerespectarea Constituției.

Această platformă NU presupune costuri suplimentare, fiind construită din bugetul deja alocat digitalizării instituțiilor publice.

Articolul 7 – Mecanismul de constatare

(1) Orice cetățean, ONG, instituție sau autoritate poate sesiza instanțele competente

pentru constatarea existenței unui prejudiciu public cauzat de o decizie administrativă.

(2) Instanțele vor analiza dacă decizia a fost luată cu rea-credință, neglijență sau ignorare flagrantă a interesului public.

Articolul 8 – Sanțiuni

(1) Persoana găsită responsabilă poate fi obligată:

- a) la plata prejudiciului produs, din patrimoniul personal;
- b) la interdicția temporară de a ocupa funcții publice pentru o perioadă între 3 și 10 ani.

(2) Nu sunt excluse alte sancțiuni disciplinare, administrative sau penale, conform legislației în vigoare.

Articolul 8 -Măsuri provizorii în caz de suspiciune temeinică

(1) În cazul în care există o sesizare documentată și rezonabilă privind producerea unui prejudiciu material sau moral major printr-un act administrativ semnat de un înalt funcționar public, instanța poate dispune, la cererea unei părți interesate:

- a) suspendarea temporară a exercitării atribuțiilor funcției publice până la soluționarea cauzei;
- b) instituirea unui sechestru asigurator asupra bunurilor personale, dacă prejudiciul este cuantificat;
- c) interdicția de a lua decizii similare sau conexe în perioada anchetei.

(2) Măsurile sunt valabile până la pronunțarea definitivă a instanței și pot fi contestate doar o singură dată.

(3) Refuzul aplicării acestor măsuri de către autorități atrage răspunderea penală pentru favorizarea făptuitorului.

(4) Cauzele privind constatarea unui prejudiciu public în baza prezentei legi se judecă în regim de urgență, cu termene scurte, stabilite de instanță, fără posibilitatea amânărilor nejustificate. Judecătorii pot aplica amenzi procedurale pentru tergiversare.

Acest alineat:

- obligă instanțele să prioritizeze spețele de răspundere publică;
- reduce drastic riscul de blocaj prin recursuri și tertipuri;
- transformă legea într-un instrument de intervenție rapidă, nu într-o ficțiune juridică.

Articolul 9 – Protecția avertizorului public

(1) Orice funcționar public sau angajat al unei instituții publice care semnalează, printr-

o sesizare documentată, încălcarea prevederilor prezentei legi de către o persoană cu funcție de decizie, beneficiază de protecție legală împotriva oricărei forme de represalii: concediere, retrogradare, intimidare, marginalizare profesională sau acțiune judiciară nefondată.

(2) Avertizorul beneficiază de asistență juridică gratuită și de prioritate în soluționarea sesizării sale, printr-o procedură de urgență în fața instanțelor competente.

(3) În cazul în care avertizorul prezintă dovezi că se află în pericol real din partea celor vizați de sesizare, acesta poate solicita protecția identității sale.

(4) Protecția identității avertizorului se acordă **numai prin hotărâre a unei instanțe competente**, în baza:

- unei evaluări obiective a riscurilor pentru avertizor;
- existenței unor probe sau indicii temeinice privind veridicitatea faptelor semnalate.

(5) Pe durata procedurilor judiciare sau administrative declanșate de sesizarea avertizorului, se interzice orice sancțiune disciplinară sau administrativă împotriva acestuia.

(6) Dacă se dovedește că avertizorul a acționat cu rea-credință, cu scopul de a discredita, răzbuna sau prejudicia o persoană publică, își pierde calitatea de avertizor și va răspunde conform legii pentru fapta sa.

(7) Statutul de avertizor protejat nu poate fi utilizat pentru a obstrucționa anchete, a refuza colaborarea cu instituțiile competente sau a denigra public persoane fără probe.

Articolul 10– Excepții și garanții

(1) Prezenta lege nu se aplică deciziilor adoptate exclusiv în exercitarea suveranității parlamentare (voturi politice).

(2) Nu sunt sancționabile deciziile care, deși au avut consecințe negative, au fost luate cu bună-credință, în baza unor date și analize obiective.

Articolul 11 – Dispoziții finale

(1) Legea se aplică doar faptelor și actelor administrative produse după data intrării sale în vigoare.

(2) Guvernul, Parlamentul și celelalte autorități publice vor lua măsurile necesare pentru aplicarea acestei legi în termen de 90 de zile de la publicare.

Încheierea propunerii legislative

Prezenta propunere legislativă a fost elaborată și asumată în conformitate cu prevederile Legii nr. 189/1999 privind exercitarea inițiativei legislative de către cetățeni, art. 74 din Constituția României, și respectă forma cerută pentru proiectele de lege.

Comitetul de Inițiativă este constituit din următorii cetățeni români cu drept de vot și domiciliul în România, care nu se află în funcții publice incompatibile și care au autentificat declarațiile individuale la notar public, conform legii:

Model:

Nr. crt.	Nume și prenume	CNP	Domiciliu complet	Semnătură
1.	Ion Popescu	1234567890123	București, str. X, nr. 1	_____
2.	Maria Ionescu	2345678901234	Cluj-Napoca, str. Y, nr. 2	_____
3.	Andrei Dumitrescu	3456789012345	Iași, str. Z, nr. 3	_____
...				
10.	Elena Radu	9876543210123	Timișoara, str. A, nr. 10	_____

Președinte Comitet de Inițiativă:

Nume Prenume: _____

Semnătură: _____

Locul și data semnării:

[Localitate], [Ziua] [Luna] [Anul]